

ACC. N:R M. 15812 : 1-3.

Landskap: *Småland* Upptecknare: *Joh. Tjögquist, Hultsjö*
Härad: *Västna* Berättare: *"*
Socken: *Hultsjö* Berättarens yrke: *f. d. målaremästare*
Uppteckningsår: *1963* Född år *1883* i *Hultsjö*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Jordhus. s. 1-3.

LUF 116.

14/3-63

(1)
ÄMNE JORDHUS?

vitt man vet.

Jordhus har inte förekommit så ~~men~~ i hultsjö vet jag endast om ett enda sådant Jordhus det fanns på 1870 talet osh låg på en ö i en sjö i en sjö som hette Gismunden och ön tillhörde en gård som hette Ygersryd. Detta jordhus var ingravet i en backe, och bestod endast av ett rum. Övanpå var timrade gavlar med ett par timmersyllar på båda sidorna, på den ena gaveln var ett fönster vilket satt i jämnhöjd med marken utanför, vidare fanns en liten förstuga med två dörrar en ytterdörr och en s.k. innerdörr, rummet var invändigt brädfodrat, såväl tak som väggar, liksom också den lilla förstugan. Taket inne i rummet var vitstruket med skummjolk och krita, likaså var det med den lilla spisen som stod i ett av hörnen, väggarna var ovanpå bräderna tapetserade, om golvet var av trä minns jag inte, ty när min mor och jag var där var jag så ung, jag var då omkring 5 eller 6 år. Numera finns bara fragment i jorden efter jordkulan som den också kallades på den tiden. Familjen som bodde i jordkulan har jag glömt namnet på, det enda jag kommer ihåg är att mannen kallades Hante så han hette sannolikt

Jag 116

(2)

Johannes, men han gick alltid under namnet "Hantepå öa" men han kallades ofta för binamnet "Dasken på öa" var han fått detta binamn ifrån har jag ingen aning om, men det var ju så lätt förr i tiden att folk gav varandra öknamn, så han kallades mycket ofta för "Dasken på öa". Om det var flera jordhus som förekom känner jag inte till, och i så fall var det nog fattigdomen som gjorde att sådana jordkolor tillkom. Någon särskild grund behövdes ju inte läggas ty det var ju bara att börja gräva in sig i någon backe, och när då rummet blev så stort som man beräknade, började man som jag härövan berättat brädslå väg-garna, för att sedan tapetsera ovanpå dessa bräder. De som byggde hus var ju alltid den som skulle bebo huset ifråga. Enligt det allmänna ömdömet var ju dessa hus de sämsta möjliga, riktiga fattigmanskojor på grund av den stora fattigdomen på 1700 och i slutet på 1800 talet var det ju många som inte hade råd att bygga sig ett nytt hus var-för man var tvungen att ta till det billigaste byggnadssättet och det blev då jordhusen eller som man kallade dem jordkolor, ty ett så-dant hus kunde ju vederbörande bygga själv, ty det behövdes ju så li-tet trävirke, och detta trävirke gick vederbörande omkring i byarna

(8)

ACC. N:R M. 15812:3.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

och tiggde litet trä här och litet där, och de brädstumpar personen i fråga fick bars alltid hem, några frakter var ju inte att tänka på, fattig som han var. Har nu beskrivit det jordhus som jag vet så utförligt jag kunnat.

Lönåsa Hultsjö Sävsjö den 11 mars 1963

Joh Sjöquist